

Діло

Виходить щодня рано
крім понеділів.

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринний 10., II. пов.
Конто пошт. шакл. 26.726.
Адреса тел.: „Діло—Львів“.
Число телефону 261.
Рукописи
редакції не повертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:
місячно . . . . . 270 К.
чвертьрічно . . . . . 5—
піврічно . . . . . 10—
піврічно . . . . . 12—
у Львові (без доставки):
місячно . . . . . 240 К.
чвертьрічно . . . . . 7—
піврічно . . . . . 14—
піврічно . . . . . 16—
За зміну адреси
платити ся 50 с.

Ціна відомостей:

Строчка петитова, двохви-
това 40, в еквіваленті 60,
оповістки 80 с., в редакційній
часті 1 К. Подорожні гроші
змітка і сарделі 100.
Накромольді строчка 1 К.
Склад відомостей за окремою
установкою.
Одні аржирські копійки
у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Видас: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Перемиський єпископ.

Відень 18. лютого 1917.

„Wiener Zeitung“ оповіщує:
Цісар іменував о. Йосифа Коцилівського,
чина оо. Василія, гр.-кат. єпископом в Перемишлі.

Ухвали парламентарної комісії У. П. Р.

Силинане парламенту і делегації. — Український
коронний край в рамках Австрії.

„N. Fr. Presse“ з 18. с. м. доносить:
Парламентарна комісія Української Парла-
ментарної Репрезентації прийняла на засіданні
17. с. м. отсі ухвали:

1) Парламентарна комісія стверджує, що
У. П. Р. все домагала ся безпородочного скли-
каня Державної Ради й делегації в інтересі
австрійської держави, її народів і парламента-
ризму. Робити сповнене сього домагання залеж-
ним від якихсь умов значить спричинити ще
далі позапарламентарне погалоджуване таких
справ, які на основі конституції можуть бути
подагуджувані тільки в парламенті. Треба жа-
літи, що власне наступники колишньої т. зв.
конституційної партії обстоюють як раз таку
протиконституційну дорбгу.

2) У. П. Р. мусить жаліти, що обі німецькі
головні партії (див. „Програма австрійських
Німців“ в попереднім числі „Діла“ — Ред.)
приняли відокремлене Галичини в свою спільну
програму, по якій Україні, як і прецінь супроти
Німців, супроти заведеня німецької мови як
мови зносин, а навіть як мови держарної, сто-
яли все на дуже прихильнім становищі, мали
би ще більше як доси бути видані своїм на-
ціональним противникам.

3) Україні стоять від давна на становищі
національної чи національно територіяльної ав-
тономії; теперішних т. зв. коронних країв не
можуть вони вважати дійсно органічними, тіль-

ки псевдо-історичними, механічними творами.
З окрема Галичина з 8 мільонами населення і
78.500 кв. км простору є вже зі становища ад-
міністраційної техніки одинокою в цілій Європі
занадто великою адміністраційною областю, яка
вже хоч би з сеї причини, а ще більше з при-
чини національних, історичних, географічних і
економічних повинна бути поділена на дві о-
кремі провінції.

4) Україні не домагають ся нічого ни-
шого, як тільки оставати в тісній звязку з Ав-
стрією, не залежати від елементів, з якими на
основі конституції стоять вони на рівні, тільки
знаходити ся в державній безпосередности. При-
тім домагають ся вони тільки кождому наро-
дови належного природного права: бути уп-
влюваним власними урядниками, судженням
власними судьями, научуванням власними учите-
лями.

Із злиднів сибірських засланців.

Від нашого постійного дописувача.

Відень 14 лютого 1917.

Зростаюча доріжжя відбила ся діямаючо
також на Українцях, вивезених російськими
„освободителями“ на далекий Сибір, де тепер
казочна дешевість засобів поживи з до-
брих часів перейшла до історії. Особливо
яркра доля припала тим жертвам російської
самоволі, що не можуть одержувати ніякої під-
моги з краю. Всі ті особи мусіли від другої
жоловини минулого року жити єдино з що-
місячної десятирублевої підмоги, виплачуваної
американським конзулом. Одно добре, що
минуле літо було над Ангарию гарме, так що
бодай під кліматичним оглядом приходилось
засланцям жити не зле.

Тепер — як саме довідаю ся з компетент-
ного жерела — слідує деяке поліпшене в за-
помаганю вивезених в Росію наших горожан.
А саме підвищено їм щомісячну підмогу, так
що дорослі особи одержувати-муть по 15 ру-
блів, а діти по 8 рублів місячно. Річ очевидна,
що і з сеї квоти годі по людськи прожити,
особливо через те рос. уряд прамо начиняє
засланцями сибірські оселі, що винторило знач-
не підскачене найнеобхідніших засобів життя.

Як прикрий куріоз дипломатичної бюро-
кратії слід зазначити отсей факт із долі наших
засланців: Ще в осени 1915 р. присламо з
Америци телеграфічно 1500 рублів для д-ра
Вод. Охримовича, на руки американського кон-
зула у Владивостоші. Одначе грошій сих кон-
зуль не передав адресатови й досі, вимагаючи
предложеня письма від адресата, якого він од-
наче не має! Гроші сі — се, як відомо, частина
збірок американських Українців на жертви вій-
ни в „старім краю“ і переслав їх на поратунок
сибірським засланцям „Український Народний
Союз“ після рішеня конвенції з 1915 р. Гроші
вслано для поспіху телеграфічно без комента-
рів, та сям тільки тим „приспіншла ся“ спра-
ва, що з грошій сих вивезені на Сибір Україн-
ці не можуть користати й досі!

„Уайта сдет, кагда то будет“ — каже мо-
сковська приповідка. І таким то слимаковим
„гальюпом“ іде справа визволу вивезених до
Росії австрійських горожан! Хоч Австро-Угор-
щина акцентувала точки умови, анальогічної до
умови, заклоченої в сій самій матерії між пар-
ським правительством і Німеччиною, долдоючи
тільки незначну точку в справі горожан з оку-
пованих територій, то Росія — як довідаю ся —
закуталась у мовчанку і мимо всіх понаглювань
з боку австр.-уг. дипломатії — мовить як за-
клята, хоч теж прийнято предложеня саме рос-
сійським правительством точки що до обопіль-
ного визволеня Інтернованого жіноцтва і му-
шши у віці не підлагаючим військовій службі,
згд. осіб у віці між 19-им та 55 р. життя але
призначеня нездійнимим до військовій службі.

Вр. В-ий.

Чому треба нам зорганізована краєвої опіки над дітьми?

Реферат на зборах 13. с. м. в „Українській Беотді“ у Львові.

II. Що така пліново зорганізована опіка над дітьми цілого краю від хвилі їх уродження аж до повного виховання є в практиці можливою до переведеня, о тим почує нас діяльність того рода товариств в Німеччині і Чехії, а особливо світла і прямо ввіршена організація, яку перевела бернеська „Deutsche Laederkommission für Kinder- und Jugendfürsorge in Mähren“. На вір сеї німецької організації пропонує, щоби по ясни закона з 15. падолиста 1867: В. з. д. 134, постала як найскорше у Львові:

I. „Українська краєва комісія опіки над дітьми і молодіжю“ в Галичині, якої задачею, як централі, булоб:

- 1) переведеня плінової організації опіки над дітьми в цілім краю,
- 2) заступати справу перед властями,
- 3) звязь з інституціями, котрі займають ся дітьми і молодіжю,
- 4) ширити ідею опіки дитини і давати почин до всего, що стирить до сеї цілі,
- 5) устроювати фахові курси, брати участь в конгресах, слати меморіяли і т. д.,
- 6) уділювати потрібних в тій області поради і освясненя.

Відки ввати на сю ціль грошей? Поминаю сю обставину, що на час війни і через рік по війні буде правительством давати гроші на военні сироти, беру тільки нормальні часи і наводжу на раві ось що: 1) членські вкладки, 2) сотники тяжнів збірки між укр. молодіжю всіх шкіл в Галичині, 3) збірка в краю в день дитини, 4) участь в доходах зі Staatswohlfahrtigen operte, 5) записи, 6) свент. збірка в Америкі, 7) підмоги державні і краєві.

Ся краєва комісія покликює до житя в кожнім судовім повіті:

II.

Повітову Комісію опіки над дітьми і молодіжю (як філію централі).

Ся знов має обовязок:

- 1) постаратися о постійного заводского опікува для дитий дотичного округа,
- 2) давати безплатну лікарську поміч убогим новородкам і пораду матерям,
- 3) діти позбавлені родительської опіки примістити при відповідних родинах, зглядно в існуючій закладах, та наглядати над їх вихованем (при помочи панів і вишколених до сего плекарів),
- 4) правна поміч при спорах о алиментацию і других важних случаях,
- 5) прим шувати старші діти в таких місцях (заводские школах, торговлі або ремеслі), щоби здобули собі на будуче можливість заробкованя,
- 6) контакт з сирітським судією,
- 7) здавати звіти краєвій Комісії і виконувати її вказання.

Щоби уможливити собі переведеня організації цілого округа судового, засновує повітова комісія в кожній громаді:

III.

Місцевий відділ опіки над дітьми і молодіжю.

Яка його задача в громаді?

- 1) має в свіденні всі діти той місцевости, котрих доля позбавила родичів, або котрі не одержують належного вихованя,
  - 2) наглядє над тим, чи спілкуни сповняють свій обовязок, свентуально вносить до суду (через Повітову Комісію) о зміну опікуна і пропонує кандидата,
  - 3) дає, щоби не змарнувалась ані одна дитинина в громаді, для того приміщує сироти по відповідних родинах, або через Повітову Комісію в закладах,
  - 4) в дотичній громаді є органом виконуючим Повітової Комісії, якія предладає письменний звіт.
- Розумієть ся само собою, що се тільки дуже загальний, отже не докладний нарис сеї організації; хоч через те подати тільки основну думку, а викінченє її вглядженє в подробицах відповідно до наших обставин і часу на лежати буде до тих осіб, якіх покличемо до її

переведеня. Замічаю, що при Повітових Комісіях отворить ся чудове поле до соціальної праці для наших панів, які злучені в окремих до того секціях, можуть стати для убогих матерей і дуже часто непронижено унещасливлених дівчат правдивим благословенєм через: пораду, поміч і опіку в часі тяжи, слабости, відтак корменя і вихованя дитини.

Вірю сильно, що через таку плінову працю зредукують ся новоредкі смертність принайменше о 20%, яку спричинює тепер головно: нужда, темнота, брак розумної поради, а часто ала воля; збільшимо приріст населеня нашого, виховасмо нове покоління здровре фізично і духово, а через те позискасмо також вплив на старших.

З огляду на се, що:

1) теперішня хвиля і тисячі нещасливих дитий просто розпучливо кличуть нас до такої праці,

2) правительственні круги є тепер схильні більше чим коли иноді підперти матеріально і морально таку організацію, яка лежить також в добре арозумілім інтересі держави (збільшимо податкомую спроможність і число рекрута), виношу, щоби справу сю трактувати як наглядку.

Так пропонував я перед 10 місяцями. На жаль, тодішний мій голос не найшов послуху, не заірв нікого і я відійшов з нічим, однак в глибокім пересвідченю, що до сего предмету так верною невдовзі, бо обставини приневольять нас до сего.

Тимчасом праця обох епарх. Комітетів опіки над востиними сиротами йде вправді далше, львівський Комітет опікуєть ся своїм захистом, а перемиський знов своїм (в посліднім часі перетворив ся навіть в товариство на статурах), але не було у нас і нема такого тіла, яке на основі обовязуючих законів мало би право і титул заступати всі укр. діти в краю та журитись ними.

Саме в тім лежить головна недостака наших дотеперішних заходів на сій області. Як батько в родині має на основі природного права титул і обовязок заступати у всім свою дитину і не сміє ніхто відібрати йому сего права, хоба що з власної вини став ся до него неспосібним, — так само кожний нарід має природне право і моральний обовязок занятиись своїми сиротами і заведбаними дітьми та не чекати, щоби чужі його в тім виручили. Наріканя на винародовленє і спізнєні протести свідчать не тільки про чуже душехваство, але також про нашу незрілість і нездарність!

Або є в нас житєві засоби і потрафимо устоятись в сімі народів в самостійнім буті, або коли не чуємо в собі вже сили чи охоти до праці над собою, в такім разі спускаймо ся на дно!

Винаян для докладних додам ще, що оба згадані комітети при висших судах краєвих, львівський і краківський, перетворились в послідних трьох місяцях в товариства на статурах; важне також знати, що на домагає Команда міста рішила управа міста Львова завести у себе Уряд опіки над дітьми а заводским опікувом, а крім того, коли не помилюсь, дістало місто Львів від правительства 2 мільони на докінченє будови величавого будинку для сирит при вул. Кадетській, в якім будуть з уряду поміщувати кожду дитину, яка не буде мати належної опіки. Випадало би отже і нам рішитись, чи самі займемоь своїми дітьми, чи волимо, щоби другі се за нас зробили?

Думаю, що в тім агляді не повинно бути між нами двох гадок. Дятого виношу — сим разом вже з уповажненя „Укр. епарх. Комітету опіки над сиротами“ у Львові, — щоби Світлі Збори зводили:

- 1) порішити, що справа зорганізована краєвої опіки над українськими дітьми і молодіжю в Галичині є необхідною кочечною,
- 2) покликати окрему організаційну комісію, яка би занялась безпроводочно виготовленєм статута і введенєм такого товариства в найкоротшім часі в житє.

є. В. Лициник.

Зміни в дотеперішній орівнтації що-до Галичини?

Перед инференцією провідні польського мол. з гр. Черніном.

Як доносять „Poinfische Stimmen“, реченє вєсдана повної політичної комісії польського кола може бути означеній аж по конференції преевдні польського кола з міністром заграничних справ гр. Черніном, яка має відбутись єг 21 с. м. Бо не є неможливо, що се конференція, яка буде при виченя польської справи ввагді, не остане без впливу на рішення в справі

нового ладу в Галичині і може в деяких напрямках спричинити певні зміни в дотеперішній оріентації.

Росія, Німеччина і Польща.

Персональна уніє Польщі з Росією?

„Daily News“ доносить з Петрограду: Кажуть, що перед 14. марта буде оголослений царський маніфест, в якім буде описаний новий лад для Польщі. Тепер дуже співають ся в полагожденєм свого питання. Зачувати, що міродатні круги не мають уже нічого проти незалежної Польщі, яка була би сполучена з Росією тільки персональною унією.

Полки не мають правового титулу до самостійности в рун центральных держав.

В берлінським дневнику „Der Tag“ з 4. с. м. пише член пруської палати панів д р Райке про польську справу:

Жде нас ще важка й терниста дорота, заки буде осягнена ціль, означена цїсарськими маніфестами з 5. падолиста. Центральні держави дадуть собі раду з своїми неприятелями і без польської армії. Та коли б більшість Поляків не слугала голосу розуму й була на стількі засліплена, щоби ослабляти наше рамя, замість скріплати його проти свого сїданого неприятеля, або коли б між Поляками взяла верх великопольська агітація, то ми мусіли би пригадати, що правний титул Поляків на те, що з вільної волі дали їм оба монархи, зовсім не існує, що скляна чаша може бути знов позбавлена свого змісту та що скло є крихкий матеріал.

Польська дебата в „Австрійським політичним товаристві“.

Реферат пос. Гальбана і відповідь пос. Васильєна.

ВІДЕНЬ (Вл. кор.). В четвер 15. с. м. урядило „Oesterreichische Politische Gesellschaft“ дискусійний вечір про польське питанє. Вступний реферат виголосив професор львівського університету пос. Гальбан. В дискусії брали участь: бувший парламентарний посол д р Штайнакер, пос. Василько і професор відеського університету пос. Редліх. Пос. Василько дав амамениту відправу виводам пос. Гальбана вукраїнській справі. Дальша дискусія відложена на четвер 22. с. м.

Цїсарські рішення в справі команди фльоти.

Цїсар іменував вицеадмірала фон Кайзера шефом секції маринарки в міністерстві війни, а вицеадмірала Негована командантом фльоти. Обоєм іменованим надав цїсар рівночасно гїхність тайних радників з увільненєм від такси.

Як видно з сих іменовань, в найвишій управі нашої воєної маринарки входить тепер в житє рівнорядний поділ на дві часті. Досі функції команданта маринарки були получені в одній особі, яка мала уряд шефа секції маринарки в міністерстві війни і команданта фльоти.

Майже постійна присутність при фльоті виключала з природи річи особливе виконуваня уряду шефа централі маринарки в Відні. Шораз більший круг діяльності і зростаєче число задач вказували доцільність відділення агеня шефа секції маринарки в міністерстві війни від агеня команданта фльоти. Шеф секції маринарки в міністерстві війни заряджує самостійно агендами сього уряду, який аж досі є центральною властью для всіх справ оружної сили монархії на морі. Командант фльоти, який підлягає непосредно начальній команді армії, вїдає прикази в напрямі стратегічно-тактичним.

Як видно з сього представленя, не є правдивї згадки, які появились ся в деяких дневниках про вкороченє начальної команді в воєній маринарці, „бо команди маринарки“ нема.

НОВИНКИ.

Львів, 19 лютого 1917.

— Сїмдесяті шесті уродини пос. Ю. Романчука. Дня 24. с. м. кінчить посол Юліян Романчук 75 літ житя. Три чверти столтя житя, се не малий шмаг часу, осягненє того віку уважають ся слушно за факт, який заслугоє на спеціальну увагу. Сїмдесяті шесті роковини житя посла Романчука обходять єдначе не лише кружок осіб йому найближчих, але також цілий загаль, бож він дві третини свого житя вїдав ірвді над народом і навіть тепер, в осени свого віку, не устуєв ся в добре заслужений стєв відпочивку. Теперішні відносини в таборі української нації, які мають своє зерело в особистих смі-

*) Вичитъ, централа мала би дві головні задачі: організацію і репрезентацию.
Як вглядє в практиці брак такі краєвої репрезентації у нас, повсюю одиним бодем приірвом в послідних місяцях. Зі збірки тяжнів „Черниного Хреста“ привадимо на убогі діти в Галичині моту сьмь повад від дітьми в Галичині, які мали би право навчатись українським, ішлив з. а. „Wschodnio-galicyski Komitet krajowy ochrony dzieci i plecyu nad „młodziezą“ при ірв діти ч. в. востного Суду краєвого у Львові і така сама при президі востного Суду краєвого в Кракові для західної Галичини, дамого відеського центра в Червоного Хреста“ виплатило для востного суду на Іа руне: в того пришло 170.000 К для сїданї Галичини. В відповіді має львівський комет завдданє, на який відповідно має ити піддати тим товариствам і внітетам, що займають ся опікою над дітьми, при сїм на українській цілім оржанако 31.500 К.

